

Binnen en buiten de gebaande paden zocht scheidend CRV-foktechnicus Henk Buijs dertig jaar lang naar de beste stieren

Met open vizier in de fokkerij

Van origine is foktechnicus Henk Buijs een echte koeienliefhebber, maar in veranderingen als genomische selectie zag hij altijd nieuwe kansen. 'Als foktechnicus moet je over je eigen schaduw heen durven stappen, anders word je een beperking voor de fokkerij.'

tekst **Florus Pellikaan**

Als Henk Buijs net na het middaguur van de trap komt en de voordeur opent, zet hij direct de toon voor een ontspannen interview. 'Denk niet dat ik even op bed lag, maar mijn kantoor is boven', vertelt Henk Buijs (65) met een glimlach. Van rustig afbouwen is bij de foktechnicus van CRV allerminst sprake. Al een aantal jaren geleden werd hem de gelegenheid geboden met vervroegd pensioen te gaan, maar die mogelijkheid benutte hij niet.

'Ik voelde me destijds goed en had niet het idee dat mensen niet met me verder wilden. Achteraf ben ik heel erg blij dat ik niet ben gestopt en dat ik de intrede van genomische selectie heb kunnen meebeleven', maakt Buijs de overstap naar het heden. 'Dertig jaar lang hebben we met het tijdrovende proef-, wacht- en fok-

net zo op mijn netvlies halen als de stiermoeders die ik gisteren heb gezien.' Ondanks de komst van genomische selectie zijn kennersoog blijven gebruiken voor de selectie van stiermoeders. 'Om goede stieren te maken is het belangrijk om dieren en koefamilies te kwalificeren. Je krijgt alleen de top als je beperkingen voldoende indamt en daarvoor moet je dieren gewoon gezien hebben.'

Dertig jaar bezig zijn als foktechnicus heeft Buijs, die stieren als Ronald, December, Impuls, Diamond en Sunrise op zijn naam heeft staan, nooit als eentonig ervaren. 'Je bent continu bezig met het verbeteren van wat je ziet. Het doel en de fokkerijkoers zijn aan verandering onderhevig, maar mijn taak was om die doelen met de beste stieren te bereiken. Dat is wat me altijd heeft gedreven.'

'De commerciële melkveehouderij heeft de populatie keuringskoeien hard nodig'

stiersysteem gewerkt, maar door genomische selectie weten we opeens veel meer van jonge dieren. Het is een revolutionair systeem dat ik niet graag had gemist.'

Dat Buijs, na diverse andere functies, dertig jaar lang als foktechnicus zou werken, was op basis van zijn jeugd best voorspelbaar. Al op jonge leeftijd was hij thuis op de boerderij in Etten-Leur intensief met de fokkerij bezig en nog voor zijn twaalfde begon hij met veebeoordelen. 'En dat ging toen anders dan nu. Je moest de koeien in de stal bekijken en ze later aan de keukentafel omschrijven', weet Buijs zich te herinneren.

Stiermoeders blijven bekijken

Dat hij oog voor koeien had, werd snel duidelijk. Op zijn vijftiende werd Buijs al provinciaal kampioen veebeoordelen. 'De aanleg voor het beoordelen en onthouden van koeien moet je hebben, dat is moeilijk te leren. De koeien van mijn oom waar we vijftig jaar geleden mee naar de keuring gingen, kan ik nu nog

Boden de vooraf vastgestelde paden Buijs te weinig ruimte om zijn doel te bereiken, dan schroomde hij niet om daarvan af te wijken. 'Neem bijvoorbeeld inteelt. Dat is een krampachtige discussie geworden waarin iedereen elkaar napraat. Een stier als Cricket wordt geroemd om zijn secundaire kenmerken. In zijn pedigree zit echter twee keer vlak achter elkaar Bell Elton, hij is een zoon van Bell die op secundair gebied veel heeft verpest. Ondanks inteelt op deze stier blijf je dus toch een fokstier te kunnen fokken met goede secundaire kenmerken.' Voor Buijs is het duidelijk: 'Als je topstieren wilt, moet je af en toe risico nemen. Bewandel je te letterlijk de paden, dan sluit je dingen uit en benut je niet alle kansen. Het is me daarom ook niet vaak gebeurd dat ik echt niks met interessante koeien kon doen. Linksom of rechtsom heb ik altijd wel een oplossing bedacht, ook als het over financiën ging.' Gedurende het gesprek is er maar één moment dat Buijs zich even zichtbaar

P O R T R E T	
Naam:	Henk Buijs
Leeftijd:	65
Opleiding:	Middelbare Agrarische School
Carrière:	voerverkoper, voorlichter consulentschap varkens- houderij, inspecteur GD, hoofd melkcontrole Utrecht en foktechnicus CRV
Favoriete koe:	Wilhelmina 358

opwindt en dat is als de acceptatie van genomische selectie ter sprake komt. 'We hoeven nu niet meer vijf jaar lang grote groepen stieren te onderhouden in de zoektocht naar een topper. Dan had het enthousiasme toch van de daken moeten klinken? Ik begrijp fokkerijkenners die zich ertegen verzetten, om zogenaamd de veehouder te beschermen, gewoon niet. Natuurlijk is het systeem nog niet af, maar de eerste melkrobot functioneerde ook niet gelijk ideaal', stelt Buijs. 'Met genomgeteste stieren ontstaat er gewoon een nieuwe categorie stieren. Het zijn geen fokstieren, maar ook zeker geen proefstieren.'

Niet één type koe

Dat Henk Buijs niet bang is voor veranderingen en overal met open vizier instapt, is tekenend voor zijn hele carrière. Naast een voorstander van genomische selectie, was hij destijds ook een voorvechter van de holsteinisering en het fuseren van regionale ki's. 'Als foktechnicus moet je over je eigen schaduw heen durven stappen, anders word je een beperking voor je bedrijf en de fokkerij.'

Typerend voor Buijs is ook dat hij zich vrij bewoog in zowel de commerciële fokkerij als de keuringsring. 'Als persoon hoef je niet te staan voor één type koe. Er zit ontegenzeggelijk een verschil tussen de keuringskoe en de commerciële koe, maar ze kunnen niet zonder elkaar. De commerciële melkveehouderij heeft de populatie keuringskoeien zelfs hard nodig', stelt Buijs en hij illustreert het met een voorbeeld. 'In Nederland hebben we erg veel O Man gebruikt, maar de beste O Manzoons zijn niet in Nederland geboren. Rastypisch verervende moedersvaders als Durham en BW Marshall zorgden voor de beste O Mans. In theorie passen die stieren niet in ons fokdoel, maar we hebben ze wel nodig om een goede stier te maken.'

Ondanks zijn nu heldere zienswijze zal Buijs de fokkerij na zijn afscheid bewust wat met rust laten. 'Ik zal niet zomaar van alles over de fokkerij gaan roepen. Over een jaar ben ik outsider en moet je jezelf er niet ongevraagd in mengen. Maar ik zal het wel met interesse blijven volgen, mijn hart ligt in de fokkerij.'